Euroopa digiregulatsioonid 2025–2027: mida toob „Digital Omnibus“ ettevõtetele ja kasutajatele

11 kuud tagasi - 04.12.2025 Autor: AM

(Sisuturundus)

Euroopa digitaalse maailma regulatsioonide osas on alustatud sel aasta väga olulise pöördepunktiga, mis ei jäta külmaks ei ettevõtteid ega ka kasutajaid, kuna mõjutavad kõiki digitaalse tehnika, aga ka teenuste kasutajaid ning pakkujaid. Euroopa Komisjoni uue ettepaneku kohaselt on plaanis lihtsustada ja edasi lükata osade reeglite jõustumist, mis puudutavad tehisintellekti, privaatsust ning andmetöötlust.

Euroopa Liidu digiregulatsioonid on selleks aastaks jõudnud sellisesse etappi, kus enam ei ole lihtsalt üksikuid seadusi, vaid nende asemel on tekkinud terviklik raamistik. Selline üleminek ei ole aga toimunud üleöö, vaid selle juured ulatuvad tagasi varasematesse aastatesse. Euroopa Komisjoni uus, aga ka mahukas kavand nimega Digital Omnibus on selline reeglite pakett, mis muudab väga olulisel määral varasemaid tehnoloogia- ja andmekaitsenõudeid.

Nüüd, 2025. aasta lõpuks, on suur osa uuenenud seadustest ja reeglitest juba käivitunud, kuid veelgi olulisemad muudatused muutuvad kohustuslikuks 2026. ning 2027. aastal. Euroopa tehisintellekti määrus, digiteenuste määrus ning digitaalturgude määrus moodustavad koos süsteemi, mis suunab Euroopat maailma kõige rangema, samas ka kõige läbipaistvama tehnoloogilise regulatsiooni poole. Mida tähendab see kõik aga ettevõtetele ja tavakasutajatele?

Mida uued reeglid toovad kaasa igapäevasele kasutajale?

Euroopa Komisjoni mahukas kavand nimega Digital Omnibus on selline reeglite pakett, mis ei ole lihtsalt jutt ja suur hulk reegleid, vaid toob päriselt kaasa nähtavaid ning tuntavaid muutusi. Tavakasutaja jaoks võivad mõned järgnevad aastad tuua muudatuste osas siiski päris reaalseid muutusi. Näiteks eeldatavasti hakkab olema vähem tüütuid küpsiste nõusolekute hüpikaknaid ning selgemad

tingimused andmete kasutamiseks.

Veelgi enam, selgemaks, aga ka läbipaistvamaks muutub info selle kohta, kas ning kuidas tehisintellekti kasutamisega seonduvaid otsuseid tehakse. Seda võib kogeda näiteks siis, kui kasutatakse veebiteenuseid, mis nõuavad andmete töötlemist nagu krediiditaotlused, tööintervjuud ning teenuste soovitused.

Kui inimene soovib näiteks otsida teavet või võrdlusi online teenuste kohta võiks ta leida sellise teabe portaalist, mis pakub objektiivset ülevaadet. Näiteks võiks inimene enne mängukonto loomist võrrelda Eesti kasiinosid lehel CasinoBernie, et kontrollida, kas platvorm järgib läbipaistvuse ja turvalisuse standardeid, mis võivad tulevikus muutuda Euroopa regulatsioonide tõttu selgemaks ja usaldusväärsemaks.

See ei tähenda, et Digital Omnibus tooks kuskilt nurgast lagedale lihtsamad teenused, vaid pigem suunab see sellele, et ettevõtted oleksid korrektsemad ning rohkem läbipaistvamad.

Aga milliseid muudatusi uued reeglid siis täpsemalt kaasa toovad?

Digital Omnibus’i pakett sisaldab mitmeid huvitavaid ettepanekuid:

- Nüüd on rangemate ehk kõrge riskiga tehisintellekti süsteemide reeglite täitmise tähtajaks määratud 2027. aasta detsember senise 2026. aasta augusti asemel.
- Andmete kasutamise reeglid muutuvad lihtsamaks: anonüümseks muudetud andmete kasutamine tehisintellekti treenimiseks võib muutuda lihtsamaks. See aga teeb nii avalikele kui erasektori ettevõtete jaoks andmete kasutamise paindlikumaks.
- Veebilehtede küpsiste nõusoleku reeglid: plaan on muuta need mugavamaks, mis näiteks tähendab, et vähendatakse sagedust, mille jooksul kasutajatelt küsitakse küpsiste nõusolekut.
- Vähendatakse väikeste ja keskmiste ettevõtete halduskoormust: dokumentatsioon, aruandlus ja teadud andmete ümberkorraldamised võivad muutuda senisest oluliselt lihtsamaks.

Kokkuvõttes tähendab see seda, et Euroopa üritab joondada ambitsioonid reaalsusega ehk siis anda ettevõtetele aega kohanemiseks ning samal ajal olla siiski avatud uuendustele.

Mida toovad uued regulatsioonid aastaks 2026?

Algselt oli kavandatud, et 2026. aastal jõustuvad mõned kõrge riskiga tehisintellekti puudutavad reeglid. Küll aga nüüd näeb Digital Omnibus ette, et sellised reeglid jõustuvad alles 2027. aastal. Põhjus on väga lihtne. Ajaline varu annab arendajatele, aga ka ettevõtjatele võimaluse kohanemiseks ning nad ei pea koheselt uuel aastal kohe täitma kõige karmimaid nõudeid.

Reeglite jõustumise edasilükkamine tähendab sisuliselt seda, et tehisintellektipõhiste rakenduste turule toomine saab jätkuda, kuid vastutuse ning dokumenteerimisega soetud nõuded täidetakse 2027. aastaks. Siia alla kuuluvad näiteks avalike teenuste hindamise, laenutaotluste ja biomeetri abil indentifitseerimisega tegelevad tehisintellektipõhised rakendused ning teenused.

Samas ei tähenda see, et 2026. aastal ei toimuks mingeid reforme. Digital Omnibus kavandab ka üldiste andmekaitse- ja privaatsusreeglite leevendamist, mis võivad muuta andmete kogumise ja töötlemise lihtsamaks, kuid seda tingimusel, et ettevõtted järgivad uusi standardeid.

Selline üleminekufaas on tegelikult väga oluline. Euroopa seadusandjad püüavad vältida situatsiooni, kus tähtajad tulevad liiga ruttu ja ettevõtted ei ole valmis, kuid samal ajal annavad võimaluse säilitada õigused ning kaitse.

Mida toob 2027 aasta: regulatsioonide areng ning selge raamistik

Kui Digital Omnibus saab liikmesriikide ja parlamentide heakskiidu, peaks jõustuma 2027. aastaks täielik reeglite pakett. Sealhulgas ka rangemad nõuded kõrge riskiga tehisintellektisüsteemidele.

See tähendab, et selleks ajaks peavad kõik arendajad, aga ka teenusepakkujad olema valmis:

- Vastama selgetele igakülgsetele auditinõuetele.
- Dokumenteerima tehisintellekti andmekasutust, mudelite treeningandmeid ja otsuste loogikat.
- Tagama läbipaistvuse ning kasutajate õiguse oma andmete üle.
- Järgima uuenenud privaatsus ja turvastandardeid, mis sisaldavad nii andmete anonüümsust, nõusolekut ning töötlemist.

Selline raamistik aitab luua turvalist keskkonda, kus tehisintellekti looming ja rakendused saavad areneda omas tempos, kuid sealjuures vastutustundlikult. Täielik regulatiivne raamistik annab kasutajale suurema selguse ning õiguse oma andmetele.

Kas tegemist on tasakaaluga reformi ja kaitse vahel?

Digital Omnibus, olenemata selle kummalisest nimest, on märk sellest, et Euroopa püüab leida tasakaalu. On soov säilitada ranget regulatsioonid, mis kaitseb kasutajate õigusi ja privaatsust, kuid samal ajal soovitakse pakkuda ettevõtjatele paindlikkust ning aega kohanemiseks. See aasta tõi sellele mahukale raamistikule alguse, 2026 on justkui ülemineku- ja testimise periood ning 2027 võib tuua täie vastavuse uutele nõuetele.

Selline poliitiline ja regulatiivne suund aitab luua tugeva vundamendi digitaalsele tulevikule, kus tehisintellekt, andmekasutus ja tehnoloogia arendamine saavad koos kulgeda. Sealjuures on ühiseks osaks vastutus, läbipaistvus ja loomulikult kaitse kasutajate jaoks. Kusjuures, tundub, et uute reeglite kohaselt on kasutajatel võimalik hoopis selgemini ja paremini aru saada, millega nad üldse täpsemalt nõustuvad, kui lubavad küpsised külastataval veebilehel.

- Uudised
- Sisuturundus

Pilt

